

Uluslararası Turizm, Ekonomi ve İşletme Bilimleri Dergisi
International Journal of Tourism, Economic and Business Sciences
E-ISSN: 2602-4411, 5(2): 113-128, 2021, www.ijtebs.org

MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ ADLİ MUHASEBEYE İLİŞKİN FARKINDALIK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Özcan DEMİR¹, Enes KAYA²

¹ Fırat Üniversitesi, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Muhasebe&Finansman,

odemir@firat.edu.tr Orcid no: 0000-0001-9382-6781

² Fırat Üniversitesi, İktisat Fakültesi, Sağlık Yönetimi,

eneskaya1989@gmail.com Orcid No: 0000-0001-7844-6799

Sorumlu Yazar

E-mail: eneskaya1989@gmail.com

Geliş Tarihi: 13.08.2021

Kabul Tarihi: 07.10.2021

Özet

Ülkemizde adli muhasebe alanı çok eski bir kavram olup muhasebe ve hukuk dallarının entegrasyonu şeklinde yürütülmektedir. Adli muhasebe hem hukuki olarak hem de mesleki olarak bilgi gerektiren ve dünyada çok yaygın olarak kullanılan önemli bir kavramdır. Bu çalışmada ülkemizde uzmanlaşma olarak görülmeyen sadece mesleki yeterlilik sınavları ile adli muhasebecilik görevi verilen mesleğin, daha iyi yerlere gelebilmesini sağlanmasından hareketle, adli muhasebe farkındalık düzeylerinin ölçülmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini Elazığ ilinde faaliyet gösteren muhasebe meslek mensupları oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini evreni temsilen tesadüfi seçilen 155 meslek mensubu oluşturmuştur. Araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmış ve veriler anket yöntemi kullanılarak elde edilmiştir. Araştırmaya ilişkin veriler SPSS-22.0 programı ile analiz edilmiştir. Araştırmada kullanılan başlıca analizler; betimleyici istatistikler, geçerlilik ve güvenilirlik analizleri, bağımsız t-testi ve tek yönlü (Anova) varyans analizi şeklindedir. Yapılan analizlerin sonucunda, muhasebe meslek mensuplarının, adli muhasebeciliğe ilişkin farkındalığı cinsiyet, yaş, eğitim seviyesi ve bilirkişilik değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Adli Muhasebe, Adli Muhasebe Farkındalığı, Muhasebe Meslek Mensupları

EXAMINATION OF ACCOUNTING PROFESSIONALS' AWARENESS LEVELS REGARDING FORENSIC ACCOUNTING

Abstract

In our country, the field of forensic accounting is a very old concept and is carried out in the form of integration of accounting and law branches. Forensic accounting is an important concept that requires both legal and professional knowledge and is widely used in the world. In this study, it is aimed to measure forensic accounting awareness levels, based on the fact that this profession, which is not seen as specialization in our country, is given the task of forensic accountancy with only professional qualification exams. The population of the research consists of accounting professionals operating in the province of Elazığ. The sample of the study consisted of 155 profession members who were randomly selected to represent the universe. Quantitative research method was used in the research and the data were obtained by using the survey method. The data related to the research were analyzed with the SPSS-22.0 program. The main analyzes used in the research; descriptive statistics, validity and reliability analysis, independent t-test and one-way (Anova) analysis of variance. As a result of the analyzes, a significant difference was observed in the awareness of professional accountants regarding forensic accounting according to gender, age, education level and expertise.

Keywords: Forensic Accounting, Forensic Accounting Awareness, Professional Accountants

1. GİRİŞ

Adli muhasebe, denetim, muhasebe ve hukuki kavramların, ilke ve tekniklerin yasal, finansal ve sosyal sorunların çözümü konusu ile ilgilenen bir meslek oluşumudur (Özmen, 2017: 21). Amerika Yeminli Mali Müşavirler Enstitüsü (AICPA), adli muhasebeyi, Yeminli Mali Müşavirler tarafından sahip olunan özel bilgi ve araştırma becerilerinin uygulanmasını içeren hizmetler olarak tanımlar. Adli muhasebe hizmetleri, denetçinin özel muhasebe, denetim, ekonomi, vergi ve diğer becerilerini kullanmaktadır (Saxena ve Kumar, 2021). Howard ve Sheetz'in (2006) görüşüne göre, adli muhasebe, karmaşık finansal konuları bir uzman olarak bir mahkemede açık, özlü ve gerçeklere dayalı olarak yorumlama, özetleme ve sunma sürecidir. İş davalarında gerçeklerle ilgili sorunların belirlenmesine yardımcı olmak için muhasebe disiplininin kullanılmasıyla ilgilenmektedir (Modugu ve Anyaduba, 2013).

Adli Muhasebe, hali hazırdaki veya gelecekteki davaları sonuçlandırmak için geçmiş finansal verileri, ya da diğer hesaplama işlemlerini tanımlama, kaydetme, düzenleme, çıkarma, sınıflandırma, rapor etme ve doğrulama işidir". Bir başka deyişle, adli muhasebe; muhasebe, denetim, hukuk, sayısal yöntemler, finans, bilişim teknolojileri gibi alanlarda bilgi ve kabiliyetli olmayı gerektiren; adli alanda kanıt olarak kullanılabilir bilgi ve belgeleri toplayıp, bunları analiz etme ve değerlendirmeyi içeren bir disiplindir (Bekçioğlu, Coşkun ve Gümüş, 2013: 4). Adli muhasebenin akademisyenler tarafından tanımı; muhasebe uygulamaları ve farklı yasal problemlerin çözümünde, ilgili sorunların birçok açıdan analiz edilmesi ve soruşturma çerçevesinde ortaya çıkan verilerin gerçeğe uygun şekilde mahkemede gösterimi olarak ifade edilmiştir (Akal, 2014: 3).

Yani adli muhasebe, hukuki konularda görüş bildirebilmek adına denetim, muhasebe ve soruşturma yetilerinin kullanımını kapsamaktadır. Bir muhasebecinin uzman bir danışman olarak rolünü kabul eden dava hizmetleri ve bir adli muhasebecinin becerilerini kullanan ve olası mahkeme tanıklığı gerektirebilecek soruşturma hizmetleri olarak iki ana bileşenden oluşmaktadır (Bhasin, 2007). Adli muhasebe, hukuki konulara çözüm bulmak amaçlı muhasebe ile ilgili becerilerini kullanma uygulamasıdır ve ekonomik işlemlere özel bilgi birikiminin kullanılması ve uygun raporlama, hesap verebilirliğin veya idari işlemin değerlendirilmesini amaçlamaktadır. Geniş anlamda, muhasebe denetiminin bütünlüğü ve belirli bir sonuca varmak için soruşturma becerisi denilebilir (Owojori ve Asaolu, 2009).

1980'lerden günümüze kadar başta ABD olmak üzere batı ülkelerinde yaşanan teknolojik gelişmeler ile birlikte muhasebe ve denetim mesleğinde dönüşümler yaşanmıştır. Bu meslek, orijinal ismi ile "Forensic Accounting" olarak ifade edilmektedir. Forensic kelimesinin sözlük anlamı ise, "Mahkemeye ait", "Adli davalarda bir standart olarak kabul edilme" şeklinde tanımlanmaktadır. Dilimizde karşılığı "Adli Muhasebecilik" olan bu meslek; muhasebe, denetleme ve araştırma becerilerinden oluşan bir sahayı tanımlamaktadır (Pazarçeviren, 2005: 2). Bugün muhasebe ve denetim mesleği, dünyanın büyük bir kısmında büyük bir değişim içerisinde. 2000'li yıllara gelindiğinde ilk kez Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'nde ve akabinde Avrupa'da görülen muhasebe ve denetim sorunları denetimin "güven sağlama" hususunda önemli bir yara açarak değişimi başlatmıştır. Bu değişim ile birlikte işletmeler muhasebe sistemlerini ve denetim organlarını ve denetçilerin görev alanlarının sorgulanmasına zemin hazırlamıştır. Yine bu değişim neticesinde hem denetim firmalarını hem de doğrudan denetçileri de içine alan birçok yasal düzenlemeler (Sarbanes-Oxley Yasası, Alman On Adım Programı v.b.) yapılmıştır. Yapılan düzenlemelerin tek bir amacı vardır; o da "denetimin güven sağlama" unsurunu güçlendirilmiştir (Elitaş, 2012: 155).

Muhasebe, denetleme ve inceleme yetkinliklerinin tamamı olarak tanımlanan adli muhasebecilik mesleğinin ortaya çıkışında, aşağıda verilen nedenler belirleyici olmuştur (Pazarçeviren, 2005: 3):

- Ticari faaliyetlerin günden güne karmaşık bir hale gelmesiyle birlikte kişiler ve kurumların mahkemeye başvuru sayılarında artışın yaşanması,
- Toplumda kişi ve kurumlar ile devlet arasındaki ilişkilerde giderek artan sorunlar,
- İşletmede çalışanların yapmış oldukları yolsuzlukların her geçen gün daha artması ve bunun sonucunda yolsuzlukların ortaya çıkartılması ve önlenmesinin giderek daha çok zorlaşmaya başlaması,
- İşletmelerde büyük oranda başarısızlıklara sebep olması,
- Mahkemelerin ticari olaylar karşısında alanında uzman kişilere ihtiyaç duyması.

Adli muhasebecilik mesleği, muhasebe ile hukuk arasında bir ilişki kurmuş ve muhasebeye yeni bir boyut kazandırmıştır. Bununla birlikte yeni ihtiyaçlar ortaya çıkmıştır. Adli muhasebeciler bu ihtiyaçlara cevap verebilmek için eğitim, bilgi ve tecrübeye sahip, alanında uzmanlaşmış meslek mensuplarıdır. Adli muhasebeciler, ticari davalar, kişisel tazminat davaları, boşanma davaları, yolsuzluk, rüşvet ve hileli işlemler gibi davalarda rol oynamaktadır (Özer, 2019: 5). Toplumun muhasebecilerden beklentisi gerek yolsuzluk gerek rüşvet gibi hileli durumlar karşısında aktif bir rol oynaması gerektiği yönündedir. Muhasebecilerin bu durumlar karşısında rol alabilmeleri için hem hukuki hem de mesleki açıdan yeterli donanıma sahip olması gerekmektedir (Pehlivan ve Dursun, 2012: 130). Adli muhasebe, yasal kanıt üretmek için güvence, tasdik ve tavsiye perspektifi arayan kendi araştırma prosedürleri modelleri ve metodolojilerine sahip bir disiplindir. Muhasebe verilerinin delil niteliği ile ve muhasebe sahtekarlığı ve adli denetim ile ilgili pratik bir alan olarak ilgilenir; uygunluk, durum tespiti ve risk değerlendirmesi; mali yanlış beyan ve mali tablo dolandırıcılığının tespiti; vergi kaçırma; iflas ve değerlendirme çalışmaları ihlali, muhasebe yönetmeliği gibi konularla ilgilenmektedir (Modugu ve Anyaduba, 2013).

Adli muhasebe, ilgilenen profesyonellerin firmaların finansal raporlama suistimaline dahil olup olmadığını tahmin etmelerine olanak tanıyan bir düzenleme ve yatırım aracı olarak hizmet etmektedir. Finansal raporlama yanlısının, ciddi ekonomik ve kişisel sonuçları vardır. Bu tür bir suistimal sadece ekonomik kaynakların tahsisini bozmakla kalmaz, aynı zamanda bu firmaların yatırımcıları ve çalışanları da önemli mali ve psikolojik zararlara maruz kalır (Honigsberg, 2020). Muhasebecilerin var olan hile ve illegal durumlardan haberdar olmaması işletmeleri finansal problemlerle karşı karşıya getirmektedir. Adli muhasebecilik farklı bir bakış açısı sunarak hukuk ve muhasebe arasında ilişki içerisinde çözüm arayan bir meslek olarak hizmet vermektedir. Bunun yanında bilirkişi tanıklığı, raporlama teknikleri ve hukuki açıdan yasal mevzuatın yürütülmesi hususunda donanımlı oldukları söylenebilir (Toraman, Abdioğlu ve İşgüden, 2009: 32).

Adli muhasebeciler, aslında, işlerini gerçekleştirmek için iş bilgileri ve finansal raporlama sistemleri, muhasebe ve denetim standartları ve prosedürleri, kanıt toplama ve araştırma teknikleri ve dava süreçleri ve prosedürü anlayışından yararlanır. Adli muhasebeciler, yasal denetimin bir parçası olarak genişletilmiş prosedürler tasarlayıp uygulayarak, denetim komitelerine danışman olarak hareket ederek ve yatırım analisti araştırmalarına yardımcı olarak giderek daha 'proaktif' risk azaltma rolleri oynamaktadırlar (Bhasin, 2007). Adli muhasebe, muhasebe, denetim ve soruşturma becerilerinin entegrasyonudur. Adli muhasebeyi, muhasebe kavram ve tekniklerinin yasal sorunlara uygulanması olarak tanımlar. Dolandırıcılığın hesap verilebilirliğinin tesis edildiği ve raporun mahkemede veya idari işlemlerde delil olarak kabul edildiği durumlarda rapor verilmesini talep eder (Modugu ve Anyaduba, 2013).

Adli muhasebeciliğin temel amacı, avukatlar ve muhasebeciler arasındaki bilgi alışverişinin sağlanmasında geçiş görevi üstlenen bir işlev olarak tanımlanabilir. Bu kapsamda adli muhasebecilik mesleği, muhasebe ve hukuk bilimi arasında bağlantı kuran, yeni bir muhasebe bakış açısı sunmaktadır. Adli muhasebeciliğin gelişmesinin en önemli nedenleri arasında, iç denetleme ve denetleme komitelerinin tüzel hileleri açığa çıkarmada yetersiz olması, malî müfettişlerin sorunu tek yönden incelemesi ve iç denetçilerin yolsuzlukları belirlemede başarısız olmaları gösterilebilir (Bekçioğlu, Coşkun ve Gümüş, 2013: 4). Bu amaç doğrultusunda, adli muhasebe, yargıya veya kamuya açık tartışmalara nihayetinde ihtilaf çözümlerine ait olan, yargıya ait mahkemede kullanılan veya kullanıma uygun olan bir muhasebe analizi olarak da tanımlanmaktadır (Owojori ve Asaolu, 2009).

Hukuki meselelerde, adli muhasebeciler, çoğu kez, gerçekleri, hırsızlık modellerini veya suistimali tartışmak için eğitimlerini ve deneyimlerini kullanarak kurumsal ve bireysel varlıkların hırsızlık ve tahrifat araştırmalarına yardımcı olmak için görevlendirilirler. Adli muhasebeciler ayrıca ticari muhasebe sistemlerini gözden geçirmeye ve deneyimlerine dayanarak, hırsızlık ve dolandırıcılığı önlemek için iç kontrol ve iç kontrol sisteminin nasıl iyileştirilebileceği konusunda tavsiyelerde bulunmaya davet edilir. Adli muhasebeciler eğitimleri, geçmişleri ve deneyimleri nedeniyle işlerine ek bir boyut katarlar (Bhasin, 2007). Adli Muhasebeci, nihai uyuşmazlıkların çözümü için temel oluşturacak mahkemeye uygun bir muhasebe analizi sağlar. Adli Muhasebe hem dava desteğini hem de soruşturma muhasebesini kapsar. Adli Muhasebeciler, soruşturma yürütürken muhasebe, denetim ve soruşturma becerilerinden yararlanmaktadır. Adli muhasebecilerin, bir mahkeme salonu ortamında anında yanıt verme ve finansal bilgileri açık ve net bir şekilde iletme becerilerinin de aynı derecede kritik öneme sahiptir (Dhar ve Sarkar, 2010).

ABD Genel Muhasebe Bürosu'na (GAO) (1996) göre, artık yasal denetimler sırasında dolandırıcılığın önlenmesi ve tespitine güçlü bir vurgu yapılmaktadır. Aslında, Amerika Birleşik Devletleri ve uluslararası standart belirleyiciler, mali tabloların denetimlerini gerçekleştirirken denetçilerin dolandırıcılık risklerini göz önünde bulundurma sorumluluğunu artırmıştır. Hatta bu denetimleri yapanlarda daha güçlü adli tıp becerileri için bir çağrı bile bulunmaktadır. Bu, iç kontrol mekanizmasının yeterliliği ve uygunluğunun kapsamlı bir değerlendirmesi yapılırsa, dolandırıcılık faaliyetlerinin kanıtı kolayca keşfedilebileceğinden, tüm normal yasal denetimlerin adli soruşturmanın bazı unsurlarını içermesi gerekliliği üzerinde durulmuştur. Bütün bunlar dolandırıcılığın önlenmesi ve tespitine yöneliktir. Ancak bu, adli muhasebe yöntemlerini biraz anlamadan bir denetçi tarafından başaramayabilir. Bu nedenle, birçok ülkenin benimsediği adli muhasebe eğitime ihtiyaç duyulmaktadır (Efiong, 2012). Uluslararası dolandırıcılık ve ekonomik suç araştırmaları, coğrafi konum, büyüklük veya endüstri dikkate alınmaksızın, dolandırıcılığın kuruluşları etkileyen ciddi bir sorun olduğunu sürekli olarak rapor etmektedir. Günümüz toplumunda meydana gelen önemli miktarda çalışan ve yönetim dolandırıcılığı, zimmete para geçirme ve diğer mali suçlar nedeniyle, muhasebe ve denetim profesyonellerinin bu suçları tanımak için uygun bir adli muhasebe kültürüne sahip olması gerekliliğine vurgu yapılmaktadır (Kramer, Seda ve Bobashev, 2017).

Son olarak, adli muhasebecinin sahip olduğu bilgi birikiminin yanında kişilik özellikleri ve toplumdaki itibarı da önemli olabilmektedir. Adli muhasebeci, sahip olduğu yetkileri doğruluk, dürüstlük ve tarafsızlık ilkelerini göz önüne alarak olarak kullanılmalıdır. Adli muhasebeci gerektiğinden fazla meraklı, ısrarcı, tedbirli, şüpheli, düzenli, yaratıcı ve özgüvenli olmalıdır. Ülkemizin çok geç tanıştığı bu meslek grubu dünyada popülaritesi oldukça yüksek bir meslek haline gelmiştir. Türkiye’de ise meslek mensuplarına verilen eğitimlerden öteye gidilememiştir. Çalışmanın amacı; dünyada çok yaygın olarak kullanılan ve ülkemizde uzmanlaşma olarak görülmeyen sadece mesleki yeterlilik sınavları ile adli muhasebecilik görevi verilen bu sektörün daha iyi yerlere gelebilmesini sağlanması için muhasebe meslek elemanlarına yöneltilen anket soruları ile meslek hakkındaki bilgileri ve adli muhasebeciliğin tam olarak neleri kapsadığı bilincinin ölçülmesi amaçlanmıştır. İşletmelerin hayatta kalabilmeleri için önemli bir yere sahip olan finansal raporlamanın güvenlik düzeyinin artmasına ve meslek mensuplarının gelişimine olumlu katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2. LİTERATÜR TARAMASI

AL-Zboun (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, Ürdün'de kamu mali yönetimi sektöründe adli muhasebenin finansal dolandırıcılığı azaltmadaki etkisini (zimmete para geçirmeyi azaltmak, dolandırıcılığı azaltmak, yetkisiz borç vermeyi azaltmak, tahmin manipülasyonunu azaltmak ve kimliğe bürünmeyi azaltmak) boyutlarıyla araştırmayı amaçlamaktadır. Çalışma popülasyonu, ulusal mali politikayı formüle eden ve uygulamasını denetleyen, kamu gelirlerini toplayan, devlet bütçesini hazırlayan, kamu harcamalarını denetleyen ve kontrol eden ve borç verme ve borçları yöneten hükümet mali yönetim birimlerinin tüm çalışanlarından oluşmuştur. Örneklem çerçevesinde, adli muhasebe kavramını benimsediği ve finansal dolandırıcılık vakalarının azaldığı, olumlu sonuçlar elde etmek için tüm pratik araçlardan yararlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, Ürdün'deki kamu mali yönetim sektörü kurumlarının adli muhasebe kavramına ve bu kavramın ana içeriğine ve adli muhasebe çalışmalarını düzenleyen yasaların sürekli güncellenmesi gibi bir dizi önemli tavsiyeyle sonuçlanmaktadır.

Özkan (2021) tarafından yapılan tez çalışmasının amacı, hali hazırda var olan denetim firmalarının yanı sıra yeni ve denetim konusunda daha detaylı olan adli muhasebecilik mesleğinin Türkiye’de gerekli ve uygulanabilir olup olmadığını incelemektir. Türkiye’de yer alan 209 üniversitenin yüksek lisans ders programları ve müfredatları incelenmiş, muhasebe denetimi ve denetime bağlı olarak adli muhasebeyi yakından ilgilendiren ders konularının sıklığı belirlenmiştir. Muhasebe denetimi ve bağlı konuların hangi program isimleriyle ve hangi okulların müfredatında yer aldığı araştırılmıştır. Çalışmanın sonucunda, Muhasebe hilesinin ve yolsuzlukların önlenmesi kapsamında Türkiye’de vasıflı mali müşavirler, iç ve dış denetçiler yetiştiği fakat işin hem muhasebe hem de hukuk alanında uzmanlığını gerektiren adli muhasebecilerle alakalı bir düzenleme Türk Hukuk sisteminde henüz olmadığı ifade edilmiştir. Diğer bir sonuç ise adli muhasebe eğitiminin yüksek lisans programlarında henüz yeterince yer almadığı olmuştur.

Al Abbadi vd. (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışmanın amacı, dolandırıcılığı keşfetmek için adli muhasebe sistemini aktive etmek ve mahkemelerin ve üniversitelerin bu konudaki rolünü araştırmak olmuştur. Sonucunda, mahkemelerin rolünün kaydedilmiş dolandırıcılık suçunun deneyimini ve kullanılan dolandırıcılık yöntemini zenginleştirmek için çok önemli olduğunu göstermiştir, ayrıca üniversitelerin adli muhasebe alanında uzmanlaşmış kursları faaliyetine geçirmesi gerektiğini ve diğer kaynaklardan gelen tüm deneyimleri yansıtmak için kullanmaları gerektiğini göstermiştir. Bu kurslar; çalışma, dolandırıcılık davaları ve kullanılan dolandırıcılık stilleri bireysel ve şirketlerin mahremiyetini göz önünde bulundurmak için mahkemelerin bölümlere ayrılması tavsiye edilmiştir ve üniversiteler bünyelerinde ders müfredatlarına adli muhasebeyi eklemeli hatta adli muhasebe ile ilgili bölümler kurulması gerektiği önerilmiştir.

Osunwale (2020) tarafından gerçekleştirilen çalışma, Nijerya'daki imalat sanayinde adli muhasebe uygulamalarının etkisini ve sahtekarlığın azaltılmasını incelemek üzerine kurulmuştur. Çalışma sonuçları, adli muhasebenin, sırasıyla, imalat şirketlerinin mali dolandırıcılığın azaltılması ve iç kontrol sisteminin iyileştirilmesi üzerinde olumlu ve anlamlı bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymuştur. Adli muhasebenin kurumsal yönetim uygulamaları koduna dahil edilmesinin imalat endüstrisindeki mali dolandırıcılığı büyük ölçüde azaltacağını ve Nijerya'daki imalat şirketlerinin sahtekarlığı caydırmak için adli muhasebe uygulamalarını artırmasını önermektedir. Bunu, mali kayıtların adli denetimini düzenli ve rutin bir faaliyet haline getirerek başarabilecekleri vurgusu yapılmıştır.

Karahan (2020) tarafından Gaziantep Barosuna kayıtlı avukatlara üzerinde gerçekleştirilen araştırma, adli muhasebe mesleğinin ülkemiz şartlarına uyarlanmasına dair karşı bakış açılarını değerlendirmek amacı taşımaktadır. Anket yolu ile yapılan araştırmanın neticesinde; Ankete katılan meslek mensuplarının çoğunu adli muhasebecilik mesleğinin uygulanmasında alt yapı yetersizliğini savunduğu anlaşılmıştır. Yine katılımcıların büyük bir bölümü adli muhasebeciliğin Türkiye'de uygulanmasının mesleğin prestiji açısından katkıda bulunacağını ve Türkiye'de bilirkişiliğin henüz istenen seviyede olmadığı ve dava danışmanlığının ihtiyaç duyulduğu fikri üzerinde kanaat oluşmuştur. Katılım gösterenlerin hile ve yolsuzlukların önlenmesi için adli muhasebeye ihtiyaç olduğu ve yasal düzenlemelerin gerekli olduğu vurgusu yapılmıştır.

Özer (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışma, adli muhasebe ve adli muhasebe mesleğinin önemi ve bilinirliğini, Kayseri SMMMO'ya kayıtlı muhasebe meslek mensuplarının algılarıyla değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini Kayseri SMMMO'ya kayıtlı bulunan muhasebe meslek mensupları oluşturmuştur. Kayseri ilindeki meslek mensuplarına yönelik anket çalışması yapılmıştır. Ankette yer alan sorular ile muhasebe meslek mensuplarının adli muhasebe konusuyla ilgili görüşleri değerlendirilerek algıları ölçülmeye çalışılmıştır. Çalışmanın sonucunda, ankete katılan muhasebe meslek mensupları ülkemizde adli muhasebeciliğin uygulanabilmesi için alt yapının yetersiz olduğunu ve eğitim ve seminerlerle adli muhasebecilik mesleğine farkındalık yaratılabileceğini ifade etmişlerdir. Ayrıca bu mesleğin kurumsal kimlik kazanabilmesi için yasalarla desteklenmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Mesleğe farkındalık yaratmak ve uygulanabilir hale getirmek için birtakım destekleyici unsurların olması gerektiği sonucunda, en önemli unsurun bu alanda üniversitelerde eğitimlerin artırılması olmuştur. Diğer bir unsurun öğrenilen teorik bilgileri ilgili kurum ve kuruluşlarda staj yaparak pratiğe dökülebilmek olduğu ve bu sayede eğitim alan kişiler adli muhasebe mesleğini kolaylıkla yapabilecekleri önerisinde bulunulmuştur.

Sert (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, adli muhasebenin hile ve yolsuzluklarla mücadelesi incelenmiştir. Çalışma, Sakarya İlinde faaliyet yürüten avukatlar ve muhasebeciler üzerinde anket tekniği ile yapılmıştır. Çalışma sonucunda, avukatlar ve muhasebecilerin adli muhasebenin ihtiyacı konusunda aynı görüşte olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca yine çalışma sonucunda, adli muhasebenin hukuk ve muhasebe alanlarına saygınlık kazandıracığı, çalışma şartlarını iyileştirileceği ve yeni iş olanaklarını ortaya çıkaracağı belirtilmiştir.

Çayır ve Akın (2018) tarafından Burdur ve Isparta İllerinde gerçekleştirilen çalışmada, adli muhasebe kapsamında yönetim konusuna ilişkin hileler incelenmiştir. Çalışma sonucunda, belirtilen illerdeki yönetim hilelerine ilişkin adliyeye sevk edilen verilerden yola çıkılmıştır. Çalışmanın sonucunda; işletme içerisinde var olan düzensizlikler ve iş ahlakına uygun olmayan davranışların hileye zemin hazırladığı ama kesinlikle var olduğu söylenemeyeceği vurgulanmıştır. Ortaya çıkan hilenin araştırılması, aşamanın dikkatli ve özen gösterilmesi gerekliliği ve uygulama hatası hassas bir durum olarak değerlendirilmiştir.

Kılıçbey (2017) tarafından yapılan çalışmada amaç, Kars, Iğdır ve Ardahan illerinde, faaliyet gösteren muhasebe meslek elemanlarının adli muhasebeye yönelik bakış açılarını değerlendirmek olmuştur. Yapılan çalışmanın sonucunda, adli muhasebeciliğin günümüz şartlarında bağımlı veya bağımsız olarak yerini alması gerektiği sonucuna varılmıştır. Mali suçlarla mücadele yolunun, mesleğin kurumsal bir yapıya büründürülmesi ve alanında uzman kişilerle olabileceği vurgusu yapılmıştır.

Akal (2014) tez çalışmasında, Adli muhasebe konusunun Türkiye’de henüz yerleşmemesinin nedeninin eğitim hayatımızda olan eksiklikler mi yoksa yasalarımızda gereken önemi almamasının sonucu olarak farkındalığı oluşamayan bir konu olduğunu araştırmak ve ortaya çıkarmak amacı ile hazırlandığı ifade edilmiştir. Sonucunda ise, Türkiye de adli muhasebeciliğe duyulan ihtiyaca karşın mesleğin mevcut gelişim durumunun çok yetersiz kalması ülkemizde mesleğin geliştirilmesinin gerekliliğine işaret ettiği ifade edilmiştir. Yani muhasebecilik muhasebe ile hukukun kesişim noktası ve sadece muhasebe eğitimi almış kişilerle mesleğin yürütülemeyeceği sonucuna varılmıştır. Üniversitelerde adli muhasebe lisans ve yüksek lisans programlarının açılması mesleğin gelişimine katkı sağlayacağı, eğitim kalitesinin yükseltilmesiyle birlikte ekonomik suçlarla daha iyi mücadele edilecek ve ülke ile şirket bazında finansal zararların önüne geçilebileceği önerilmiştir.

Aksu vd. (2013) tarafından yapılan ‘‘ Adli Muhasebe Ve Adli Muhasebecilik Mesleğinin Bir Kolu Olarak Bilirkişilik’’ adlı çalışmada, adli muhasebecilik mesleğini ve adli muhasebeciliğin bir kolu olan bilirkişilik müessesesini tanıtmak amaçlanmıştır. Ulusal ve uluslararası düzeyde yaşanan mali manipülasyonların, mahkeme kararlarındaki yanlışlıkların ortaya çıkması gibi nedenlerden dolayı iyi yetişmiş adli muhasebecilere ihtiyacın olduğu, bu nedenle adli muhasebecilerin yetiştirilmesi amacıyla üniversitelerde adli muhasebecilikle ilgili lisansüstü derslerin okutulması ve özellikle derslerin vaka analizleriyle desteklenmesi sağlanabileceği vurgusu yapılmıştır. Hukukumuzda bilirkişilik müessesesinin yeniden düzenlenmesi gerektiği önerisinde bulunulmuştur.

3. METODOLOJİ

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın amacı, Elazığ İlinde faaliyet yürüten muhasebe meslek mensuplarının adli muhasebeciliğe ilişkin algılarının farklı değişkenler açısından tespit edilmesidir. Adli muhasebe dünyada çok yaygın olarak kullanılan ve ülkemizde uzmanlaşma olarak görülmeyen sadece mesleki yeterlilik sınavları ile adli muhasebecilik görevi verilen bu sektörün daha iyi yerlere gelebilmesini sağlanması için önemlidir. Bundan dolayı ülkemizde adli muhasebeciliğin gelişimi ve geleceği açısından bu çalışmanın yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

3.2. Araştırmanın Varsayım ve Sınırlıkları

Bu çalışmada, muhasebe meslek mensupların anket sorularına samimi ve objektif yanıtlar verdikleri varsayılmıştır. Çalışmada, yalnızca Elazığ İlinde faaliyet gösteren muhasebe meslek mensuplarından veri sağlandığı için edilen bulgular ancak Elazığ ili için genellenebilir. Ayrıca çalışma, elde edilen bulguların muhasebe meslek mensuplarının tamamına genelleştirilmesi bakımından da bazı sınırlılıklar içermektedir.

3.3. Araştırmanın Hipotezleri

Çalışmanın amacı kapsamında 7 ana hipotez geliştirilmiştir. Çalışma için geliştirilen hipotezler aşağıda yer almaktadır:

H₁: Muhasebe meslek mensuplarının adli muhasebeciliğe ilişkin farkındalığı cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermektedir.

H₂: Muhasebe meslek mensuplarının adli muhasebeciliğe ilişkin farkındalığı yaş değişkenine göre farklılık göstermektedir.

H₃: Muhasebe meslek mensuplarının adli muhasebeciliğe ilişkin farkındalığı eğitim seviyesi değişkenine göre farklılık göstermektedir.

H₄: Muhasebe meslek mensuplarının adli muhasebeciliğe ilişkin farkındalığı mesleki kıdem değişkenine göre farklılık göstermektedir.

H₅: Muhasebe meslek mensuplarının adli muhasebeciliğe ilişkin farkındalığı defter sayısı değişkenine göre farklılık göstermektedir.

H₆: Muhasebe meslek mensuplarının adli muhasebeciliğe ilişkin farkındalığı aylık gelir değişkenine göre farklılık göstermektedir.

H₇: Muhasebe meslek mensuplarının adli muhasebeciliğe ilişkin farkındalığı bilirkişilik değişkenine göre farklılık göstermektedir.

3.4. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırma evreni; 2020-2021 yılı içerisinde Elazığ İlinde faaliyet gösteren muhasebe meslek mensupları olarak belirlenmiştir. Elazığ Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası verilerine göre odaya kayıtlı 260 meslek mensubu olduğu tespit edilmiştir. Çalışma, bu evren üzerinde yürütülmüştür. Çalışmanın amaçlarına en uygun örneklem hacminin belirlenebilmesi için; n, örneklem hacmi; N, evren hacmi; t, güvenilirlik düzeyine ait tablo değeri, p ve q sırasıyla ilgilenilen olayın görülme ve görülmemeye olasılıkları ve d, duyarlılık düzeyi olmak üzere Cochran Formülü kullanılmıştır (Hayran, 2012: 72; Sezgin ve Düşükcan, 2020: 1694):

Örneklem Hacmi

$$n = N.(t^2.p.q) / (d^2.(N-1) + (t^2.p.q))$$

Evren büyüklüğü (N) 260 olarak alındığında, Cochran Formülü olarak da bilinen yukarıdaki formüle göre örneklem büyüklüğü en az (n) 155 olmalıdır. Bu büyüklükteki bir örneklem büyüklüğünün %95 güven düzeyinde evreni temsil gücünün olacağı söylenebilir.

3.5. Araştırmanın Veri Toplama ve Analiz Yöntemi

Çalışmada veriler anket tekniğiyle kullanılarak elde edilmiş olup veriler lisanslı SPSS 22.0 programıyla analizi gerçekleştirilmiştir. Anket formu Google anketlere yüklenerek bağlantı adresi tüm Elazığ Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odasına kayıtlı meslek mensuplarının e-postalarına gönderilmiştir. Anket iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, meslek mensuplarının demografik özelliklerinin tespiti amacı ile 7 soru yer almıştır. Anketin ikinci bölümünde ise, meslek mensupların adli muhasebeciliğe ilişkin farkındalıklarının tespiti amacıyla 35 maddeden oluşan ölçeğe yer verilmiştir. Kılıçbey (2017) tarafından geliştirilen ölçeğinin Cronbach's Alfa değeri 0,923'tür. Maddeler, 5'li Likert tipi ile derecelendirilmiştir. Seçenekler şunlardır: "Kesinlikle Katılmıyorum; Katılmıyorum; Kararsızım; Katılıyorum; Kesinlikle Katılıyorum". Ölçek ortalama puanlarının değerlendirilmesinde aritmetik ortalamalar dikkate alınmıştır. Aritmetik ortalamaların değerlendirilmesinde baz alınan ölçüt aralıkları şu şekildedir (Çakınberk ve Demirel, 2010: 110; Demir ve Narlıkaya, 2020: 2898):

1,00 < aritmetik ortalama < 2,60: Düşük;

2,60 < aritmetik ortalama < 3,40: Orta;

3,40 < aritmetik ortalama < 5,00: Yüksek

Çalışmada incelenen adli muhasebeciliğe ilişkin ifadelerin normal dağılım gösterip göstermediğini tespit edilmesi amacı ile basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiştir.

Tablo 1. Adli Muhasebeciliğe İlişkin Algı Ölçeğine Ait Basıklık ve Çarpıklık Değerleri

Ölçek	N	Çarpıklık (Skewness)	Basıklık (Kurtosis)
Adli Muhasebeciliğe İlişkin Farkındalık	155	-,892	,946

Tablo 1'de yer alan değerler incelendiğinde, Skewness ve Kurtosis (çarpıklık ve basıklık) değerleri -2 ile +2 arasında değer almıştır. Bu sebeple, adli muhasebeciliğe ilişkin farkındalık ölçeğinin basıklık ve çarpıklık değerleri normal dağılıma yakın bir dağılım gösterdiği varsayılmıştır (Demir ve Sezgin, 2020: 243; George ve Mallery, 2010). Bu sonuç neticesinde, verilerin analizi için parametrik test yöntemleri kullanılmıştır. Verilerin analizi için; betimleyici istatistikler, geçerlilik ve güvenilirlik analizi, t-testi ve Tek yönlü (One way) varyans analizi yöntemleri tercih edilmiştir.

3.6. Geçerlilik ve Güvenirlik Analizi

Verilerin faktör analizine uygunluğunu tespitinde iki istatistiksel ölçüm kullanılmaktadır. Bunlar; KMO katsayısı ve Bartlett testidir (Büyüköztürk, 2007). KMO katsayısı, örneklem büyüklüğünün faktör analizine uygun olup olmadığını göstermektedir. Örneklem büyüklüğünün yeterli olması için KMO değerinin en az .60 ve üzerinde olması; Bartlett testinin de anlamlı (p<0,05) olması gerekmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013). 35 madde oluşan adli muhasebeciliğe ilişkin farkındalık ölçeğine uygulanan açıklayıcı faktör analizi sonucuna göre, Bartlett testi sonucu 2576,238 ve p=0,000, KMO örneklem değeri 0,910 olarak gerçekleşmiştir ki, bu değerler kabul edilebilir sınırlar içinde yer almaktadır. Bu durum faktör analizi açısından çok iyi olduğunu göstermektedir (Karagöz, 2019: 953). Ölçeğin faktör analizi sonucunda toplam varyans değeri 61,552 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu sonuç

neticesinde, faktörlerin toplam varyansının .50 ve üzerinde olması geçerlilik teşkil etmekte ve değişkenler anlamlılık kazanmaktadır (Büyüköztürk, 2007).

Çalışma verilerinin tutarlılığını ölçmek amacıyla güvenilirlik analiz yapılmıştır. Güvenilirlik analizi için Cronbach's Alfa katsayısı kullanılmıştır. Cronbach's Alfa Katsayısının değerlendirilmesinde uyulan değerlendirme ölçütü şu şekildedir (Kılıç, 2016: 48):

- ❖ $0,00 \leq \alpha < 0,40$ ise ölçek güvenilir değildir.
- ❖ $0,41 \leq \alpha < 0,60$ ise ölçek düşük güvenilirliktedir.
- ❖ $0,61 \leq \alpha < 0,80$ ise ölçek orta güvenilirliktedir.
- ❖ $0,81 \leq \alpha < 1,00$ ise ölçek yüksek güvenilirliktedir.

Çalışmada, adli muhasebeciliğe ilişkin algı ölçeğinin Cronbach Alfa değeri; 0,901 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuca göre, adli muhasebeciliğe ilişkin farkındalık ölçeğinin yüksek güvenilirlikte olduğu söylenebilir.

3.7. Araştırmanın Bulguları

3.7.1. Katılımcılara Ait Demografik Bulgular

Aşağıda Tablo 2'de muhasebe meslek mensuplarının cinsiyet, yaş, eğitim seviyesi, mesleki kıdem, defter sayısı, aylık gelir ve bilirkişilik durumu gibi değişkenler açısından dağılımları verilmiştir.

Tablo 2. Katılımcılara Ait Demografik Özellikler

KATILIMCI PROFİLİ (n=100)		
Cinsiyet	F	%
Erkek	142	91,7
Kadın	13	8,3
Yaş	F	%
25-30	21	14,0
31-36	28	18,0
36-41	61	39,3
42 ve üzeri	45	28,7
Aylık Gelir	F	%
1000-2000 TL	17	10,9
2001-3000 TL	42	27,1
3001-4000 TL	45	28,7
4001 TL ve üzeri	51	33,3
Mesleki Kıdem	F	%
1-5 yıl	22	14,1
6-10 yıl	34	21,9
11-15 yıl	39	25,1
16 -20 yıl	46	29,6
21 yıl ve üzeri	4	9,3
Bilirkişilik	F	%
Evet	94	60,6
Hayır	61	3,4
Eğitim Seviyesi	F	%
Lisans	132	85,1
Yüksek Lisans	19	12,2
Doktora	4	2,7
Defter Sayısı	F	%
1-25 arası	13	8,3
26-50 arası	17	10,9
51-75 arası	57	36,7
76 -100 arası	48	30,9
100 ve üzeri	20	13,2

Tablo 2 incelendiğinde katılımcıların, % 91,7'sini erkekler, % 8,3'ünü kadınlar oluşturmaktadır. Katılımcıların % 32'sinin genç ve orta yaş gurubundakiler, % 68'ini ise orta yaş üzerindeki kişilerden oluşturmaktadır. Katılımcılar arasında eğitim seviyesi açısından ağırlık % 85,1 ile lisans

mezunlarındadır. Ancak azımsamayacak düzeyde yaklaşık % 25 gibi lisansüstü mezunları da yer almaktadır. Bu sonuçlar, katılımcıların orta yaş üstü kişilerden oluştuğu ve lisans eğitiminden sonra da eğitimlerine devam ettikleri ve eğitim seviyelerinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Katılımcıların, yaklaşık % 62 gibi büyük bir çoğunluğunun 3001-4000 TL arası ile 4001 TL ve üzeri gelire sahip olduğu, ağırlıklı olarak % 76'sının 6-20 yıl arası faaliyet gösterdiği, yaklaşık % 68'inin ise, 51-100 arası defter sayısına sahip olduğu belirlenmiştir. Ayrıca yine çalışmada, katılımcıların yaklaşık % 61 gibi büyük bir çoğunluğunun daha önce bilirkişilik yaptığı tespit edilmiştir.

3.7.2. Ölçek Puanları

Aşağıda Tablo 3'te katılımcıların adli muhasebeciliğe ilişkin farkındalık düzeyleri gösterilmiştir.

Tablo. 3 Adli Muhasebeciliğe İlişkin Farkındalık Ölçeği Puanları

Adli Muhasebeciliğe İlişkin Farkındalık	Ort.	ss.	Genel	
			Ort.	ss.
1. Ekonomik baskılar nedeniyle işletmelerin iflasla karşı karşıya kalmaları, hile ve yolsuzluk riskini ortaya çıkarmaktadır.	3,97	,86	3,97	,78
2. İşletmenin kasıtlı olarak kaynaklarının ve varlıklarının yanlış kullanımı hile denetçiliği ile ortaya çıkarılabilir.	3,81	,81		
3. Dava desteği muhasebe işlemleri ve kayıtlarıyla ilgili dolandırıcılığı kanıtlamaya yönelik faaliyetleri kapsamaktadır.	3,37	1,07		
4. İdari işlem ve dolandırıcılığı, mülk hırsızlığı v.b davaların takibine yönelik olarak danışmanlığı etkili şekilde yapmak bilirkişilik kapsamında değerlendirilmelidir.	3,48	1,05		
5. Olayın içindeki aktörlerin, sorunların ve önemli olayların anlaşılması açısından adli muhasebecilik önemlidir.	4,06	,78		
6. Sorgulama ve görüşme tekniklerinin bilinmesi aynı zamanda bunların geliştirilmesi adli muhasebecilik mesleğini arzu edilen noktaya taşıyabilir.	3,93	,88		
7. Küreselleşme ile birlikte ekonomik suçların artması Türkiye'de adli muhasebecilik mesleğinin önemini artırmıştır.	4,06	,82		
8. Teknolojinin her alanda olduğu gibi muhasebede de yaygın kullanılması elektronik ortamda yapılan yolsuzlukların tespit edilmesini ve kontrol altına alınmasını zorlaştırmaktadır.	3,35	1,15		
9. Ulusal ve uluslararası mevzuata aykırı davranışlar hile denetçiliği ile ortaya çıkarılabilir.	3,83	,82		
10. Dava desteği muhasebe işlemleri ve kayıtlarıyla ilgili dolandırıcılığı kapatmaya yönelik faaliyetleri kapsamaktadır.	4,02	,90		
11. Dava ile ilgili elde edilen verileri mahkemeye sunmak adli muhasebeciliğin uzman tanıklık faaliyetlerindedir.	3,98	,90		
12. Adli muhasebeciler taraflar ortaya çıkar çıkmaz uyumsuzluk kontrolü ve çatışma tespitini etkili bir şekilde yapmalıdır.	4,05	,75		
13. Adli muhasebecilerin muhasebe ile ilgili adli dosyaları inceleyebilmesi için analiz etme yeteneğine sahip olması gereklidir.	4,17	,71		
14. Türkiye'de mali suçlarla mücadele etmek, bir güvenlik sorunu haline gelmiştir.	4,41	,55		
15. Denetim mesleğinin adli süreçlerde yetersizliğinin ortaya çıkması adli muhasebeciliği bir ölçüde zorunlu hale getirmektedir.	4,12	,65		
16. Hileli işlemlerin olduğuna ilişkin şüphe duyulması halinde hile denetçiliğinden yararlanılabilir.	3,68	,85		
17. Bir iddiayı reddetmek veya desteklemek için gerekli dokümanları temin etmek ve güvenliğini sağlamak adli muhasebeciliğin görevleri arasındadır.	3,86	,87		
18. Adli muhasebeciler avukatların, hakimlerin ve jüri üyelerinin çözemeyecekleri uzmanlık bilgisi gerektiren sorunları açık ve anlaşılır bir dille sunmalıdır.	4,22	,71		
19. Adli muhasebecilerin öncül araştırmalar yaparak dava taslağı oluşturması yapılacak işlerin belirlenmesi açısından önemlidir.	4,11	,72		
20. Adli muhasebecilerin bilişim teknolojileri hakkında bilgi sahibi olmaları adli olayları tespit etme açısından önemlidir.	4,34	,56		
21. Mali suçların önlenmesi amacıyla finansal kuruluşların, aklama ve finansal terörizmde araç olarak kullanılması ülkemizde adli muhasebecilik mesleğinin gerekliliğini ortaya koymuştur.	4,52	,58		
22. Adli muhasebe sürecinde tüm işlemlerin tek tek incelenmesi ve benzer işlemlerle karşılaştırma yapılması ayrıca hileli işlemlerin olduğuna ilişkin şüphe duyulması halinde ayrıntılı inceleme yapılması gerekmektedir.	4,19	,74		
23. Kayıt ve belgeleri tahrif ederek kişisel yarar sağlama hile denetçiliği ile ortaya çıkarılabilir.	4,05	,76		
24. Finansal durumun anlaşılmasını ve sorulacak ek soruların bildirimini kolaylaştıracak olan bulguların incelenmesi sürecine katılmak dava desteği ile ilgilidir.	3,80	,75		
25. Teori ve tekniklerin ilgili kurum veya meslek birliği tarafından benimsenip benimsenmediğinin ortaya çıkarılması uzman tanıklıkla açıklanabilir.	3,65	,69		
26. Olayın niteliği temel alınarak dokümanların tespiti ekonomik veriler olaya yönelik kanıt ve bilirkişi incelenmesine yönelik olarak adli muhasebeciler hassas davranmaktadır.	3,91	,72		
27. İlgili yasal mevzuatın bilinmesi ve buna göre uygulamaların yapılması mesleği geliştirecek ve eksikliklerini giderecektir.	4,32	,80		
28. Bilgi toplama, şüpheli işlem bildirimlerini alma, analiz ve değerlendirme yapma Türkiye için zorunluluk haline gelmiştir.	4,31	,81		
29. Hile ve yolsuzlukların gerçekleşmeden önce tespit edilmesinde adli muhasebe geleneksel denetim faaliyetlerinden daha başarılıdır.	3,79	,93		
30. Hileli işlemin kanıtlarıyla birlikte ortaya çıkarılması adli muhasebenin çalışma alanına girmektedir.	4,01	,84		

31. Davanın sonuçlanmasına yönelik görüşme ve toplantı yapmak ayrıca tartışmalara yardımcı olmak adli muhasebecinin görevlerindedir.	3,53	,81		
32. Kullanılan tekniklerin ilgili kuruluşlarca kabul edilebilir olduğuna dair hata oranlarının varlığının araştırılması ve açıklanması adli muhasebeciliğin işlemlerinden birisidir.	4,09	,67		
33. Mali kaybın hesaplanması işlemlerin özeti gibi analizinin açıklanması adli muhasebecilerin iş ve işlemleri arasında girmektedir.	3,97	,73		
34. Belgelerde değişiklik yapıp yapılmadığını ve belgenin özgünlüğünü tespit edebilme becerisine sahip olunması adli muhasebe mesleğinin profesyonelleşmesi açısından önemlidir.	4,06	,69		
35. Risk odaklı ve çağdaş denetim tekniklerini kullanarak kayıt dışı ekonominin en aza indirilmesinde adli muhasebeciliğe önemli görevler düşmektedir.	4,08	,67		

Tablo 3'e göre katılımcıların adli muhasebeciliğe ilişkin farkındalıklarının genel ortalaması (3,97) düzeyindedir. Adli muhasebeciliğe ilişkin ifadelerin ortalamaları incelendiğinde ifadelerden en yüksek ortalamaya sahip olan "mali suçların önlenmesi amacıyla finansal kuruluşların, aklama ve finansal terörizmde araç olarak kullanılması ülkemizde adli muhasebecilik mesleğinin gerekliliğini ortaya koymuştur" (4,52), ifadesi olurken; en düşük ortalamaya ise, "teknolojinin her alanda olduğu gibi muhasebede de yaygın kullanılması elektronik ortamda yapılan yolsuzlukların tespit edilmesini ve kontrol altına alınmasını zorlaştırmaktadır" (3,35) ifadesi olmuştur.

Çalışmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının adli muhasebeciliğe ilişkin algılamaları sıralandığında; "Türkiye'de mali suçlarla mücadele etmek, bir güvenlik sorunu haline gelmiştir" (4,41), "adli muhasebecilerin bilişim teknolojileri hakkında bilgi sahibi olmaları adli olayları tespit etme açısından önemlidir" (4,34), "ilgili yasal mevzuatın bilinmesi ve buna göre uygulamaların yapılması mesleği geliştirecek ve eksikliklerini giderecektir" (4,32), "bilgi toplama, şüpheli işlem bildirimlerini alma, analiz ve değerlendirme yapma Türkiye için zorunluluk haline gelmiştir" (4,31) ve "adli muhasebeciler avukatların, hakimlerin ve jüri üyelerinin çözemeyecekleri uzmanlık bilgisi gerektiren sorunları açık ve anlaşılır bir dille sunmalıdır" (4,22), önem derecesiyle tablo 3'te yer verilmiştir. Genel olarak tablo 3 incelendiğinde, meslek mensuplarının adli muhasebeciliğe ilişkin farkındalıklarının orta ve yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Bu sonuç doğrultusunda Elazığ İlinde faaliyet gösteren muhasebe meslek mensuplarının, adli muhasebeciliğe yönelik farkındalıklarının olumlu yönde olduğu söylenebilir.

3.7.3. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Adli Muhasebecilik Farkındalıklarına İlişkin Bulgular

Aşağıda katılımcıların cinsiyet, yaş, eğitim seviyesi, mesleki kıdem, defter sayısı, aylık gelir ve bilirkişilik durumu değişkenleri ile adli muhasebeciliğe ilişkin algıları arasında farklılık olup olmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Farklılıkların tespiti için t-testi ve Tek yönlü (One way) varyans analizi kullanılmıştır.

Tablo 4'te muhasebe meslek mensuplarının adli muhasebeciliğe ilişkin farkındalıkları ile cinsiyet değişkenine yönelik t-testi analiz sonucu verilmiştir.

Tablo 4. Muhasebe Meslek Mensuplarının Adli Muhasebeciliğe İlişkin Farkındalıkları İle Cinsiyet Değişkenine Yönelik t-Testi Analiz Bulguları

Değişkenler		N	Ort.	ss.	t	p
Cinsiyet	Erkek	142	4,21	,68	2,268	,033
	Kadın	13	3,63	,65		

p>0,05= Red, p<0,05= Kabul

Tablo 4 incelendiğinde, muhasebe meslek mensuplarının adli muhasebeciliğe ilişkin farkındalığı cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermektedir (p<0,05, H_1 kabul). Ortalama puanlar incelendiğinde, erkek muhasebe meslek mensuplarının ortalamasının kadın muhasebe meslek mensuplarına göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5'te muhasebe meslek mensuplarının adli muhasebeciliğe ilişkin farkındalıkları ile yaş değişkenine yönelik Tek yönlü (One way) varyans analizi bulguları verilmiştir.

Tablo 5. Muhasebe Meslek Mensuplarının Adli Muhasebeciliğe İlişkin Farkındalıkları İle Yaş Değişkenine Yönelik Tek Yönlü (One Way) Varyans Analizi Bulguları

Değişkenler		N	Ort.	ss.	F	p
Yaş	25-30	21	3,23	,51	2,886	,004
	31-36	28	4,37	,67		
	36-41	61	4,20	,40		
	42 ve üzeri	45	4,11	,75		

p>0,05= Red, p<0,05= Kabul

Tablo 5 incelendiğinde, muhasebe meslek mensuplarının adli muhasebeciliğe ilişkin farkındalığı yaş değişkenine göre farklılık göstermektedir (p<0,05, H_2 kabul). Ortalama puanlar incelendiğinde, 31-36 yaş arasındaki muhasebe meslek mensuplarının ortalamasının diğer yaş gruplarındaki muhasebe meslek mensuplarına göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 6'da muhasebe meslek mensuplarının adli muhasebeciliğe ilişkin farkındalık ile eğitim seviyesi değişkenine yönelik Tek yönlü (One way) varyans analizi bulguları verilmiştir.

Tablo 6. Muhasebe Meslek Mensuplarının Adli Muhasebeciliğe İlişkin Farkındalıkları İle Eğitim Seviyesi Değişkenine Yönelik Tek Yönlü (One Way) Varyans Analizi Bulguları

Değişkenler		N	Ort.	ss.	F	p
Eğitim Seviyesi	Lisans	132	3,77	,93	4,115	,016
	Yüksek Lisans	19	3,68	,82		
	Doktora	4	3,94	,83		

p>0,05= Red, p<0,05= Kabul

Tablo 6 incelendiğinde, muhasebe meslek mensuplarının adli muhasebeciliğe ilişkin farkındalığı eğitim seviyesi değişkenine göre farklılık göstermektedir (p<0,05, H_3 kabul). Ortalama puanlar incelendiğinde, eğitim seviyesi doktora olan muhasebe meslek mensuplarının ortalamasının diğer eğitim seviyelerinde olan muhasebe meslek mensuplarına göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 7'de muhasebe meslek mensuplarının adli muhasebeciliğe ilişkin farkındalıkları ile mesleki kıdem değişkenine yönelik Tek yönlü (One way) varyans analizi bulguları verilmiştir.

Tablo 7. Muhasebe Meslek Mensuplarının Adli Muhasebeciliğe İlişkin Farkındalıkları İle Mesleki Kıdem Değişkenine Yönelik Tek Yönlü (One Way) Varyans Analizi Bulguları

Değişkenler		N	Ort.	ss.	F	p
Mesleki Kıdem	1-5 yıl	22	3,23	,61	,760	,564
	6-10 yıl	34	3,54	,57		
	11-15 yıl	39	3,67	,63		
	16 -20 yıl	46	3,62	,45		
	21 yıl ve üzeri	4	3,33	,50		

p>0,05= Red, p<0,05= Kabul

Tablo 7 incelendiğinde, muhasebe meslek mensuplarının adli muhasebeciliğe ilişkin farkındalığı mesleki kıdem değişkenine göre farklılık göstermemektedir (p>0,05, H_4 red).

Tablo 8'de muhasebe meslek mensuplarının adli muhasebeciliğe ilişkin farkındalıkları ile defter sayısı değişkenine yönelik Tek yönlü (One way) varyans analizi bulguları verilmiştir.

Tablo 8. Muhasebe Meslek Mensuplarının Adli Muhasebeciliğe İlişkin Farkındalıkları İle Defter Sayısı Değişkenine Yönelik Tek Yönlü (One Way) Varyans Analizi Bulguları

Değişkenler		N	Ort.	ss.	F	p
Defter Sayısı	1-25 arası	13	3,69	,59	2,062	,101
	26-50 arası	17	4,11	,34		
	51-75 arası	57	4,42	,68		
	76 -100 arası	48	4,44	,86		
	100 ve üzeri	20	3,84	,64		

p>0,05= Red, p<0,05= Kabul

Tablo 8 incelendiğinde, muhasebe meslek mensuplarının adli muhasebeciliğe ilişkin farkındalığı defter sayısı değişkenine göre farklılık göstermemektedir ($p>0,05$, H_5 red).

Tablo 9'ta muhasebe meslek mensuplarının adli muhasebeciliğe ilişkin farkındalıkları ile aylık gelir değişkenine yönelik Tek yönlü (One way) varyans analizi bulguları verilmiştir.

Tablo 9. Muhasebe Meslek Mensuplarının Adli Muhasebeciliğe İlişkin Farkındalıkları İle Aylık Gelir Değişkenine Yönelik Tek Yönlü (One Way) Varyans Analizi Bulguları

Değişkenler		N	Ort.	ss.	F	p
Aylık Gelir	1000-2000 TL	17	3,53	1,28	1,602	,197
	2001-3000 TL	42	4,16	,96		
	3001-4000 TL	45	4,28	,80		
	4001 TL ve üzeri	51	3,81	,85		

$p>0,05=$ Red, $p<0,05=$ Kabul

Tablo 9 incelendiğinde, muhasebe meslek mensuplarının adli muhasebeciliğe ilişkin farkındalığı aylık gelir değişkenine göre farklılık göstermemektedir ($p>0,05$, H_6 red).

Tablo 10'da muhasebe meslek mensuplarının adli muhasebeciliğe ilişkin farkındalıkları ile bilirkişilik değişkenine yönelik t-testi analiz sonucu verilmiştir.

Tablo 10. Muhasebe Meslek Mensuplarının Adli Muhasebeciliğe İlişkin Farkındalık İle Bilirkişilik Değişkenine Yönelik t-Testi Analiz Bulguları

Değişkenler		N	Ort.	ss.	t	p
Bilirkişilik	Evet	94	3,63	,44	2,632	,007
	Hayır	61	3,21	,52		

$p>0,05=$ Red, $p<0,05=$ Kabul

Tablo 10 incelendiğinde, muhasebe meslek mensuplarının adli muhasebeciliğe ilişkin farkındalığı bilirkişilik değişkenine göre farklılık göstermektedir ($p<0,05$, H_7 kabul). Ortalama puanlar incelendiğinde, daha önce bilirkişilik yapmış muhasebe mensuplarının ortalamasının daha önce bilirkişilik yapmamış olan muhasebe meslek mensuplarına göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

4. SONUÇ

Gelişmiş ülkelerin çoğunda adli muhasebecilik ayrı bir meslek dalı olarak kabul edildiği görülmektedir. Çünkü adli muhasebe sadece muhasebe bilgisi ile değil aynı zamanda hukuk bilgisini de içinde barındırmaktadır. Bu iki bilim dalının birbiri ile entegre edilmesi ile ilerlemek zorunda olan bu meslek dalı, ne yazık ki ülkemizde sadece hukukçuların himayesine bırakılmış ve çözümlenemeyen sorunlarda bilirkişilik ile kişinin insiyatifi şeklinde ilerlemektedir. Halbuki, ağırlıklı olarak muhasebe bilgi düzeyi ile çözülecek sorunların, muhasebe meslek mensupları dahilinde olmadan çözüme kavuşturulması ne denli doğru bir karar olacağı konusu tartışmaya açıktır. Bu bağlamda bu çalışma ile Elazığ ilinde faaliyet gösteren muhasebe meslek mensuplarının demografik özellikleri ile adli muhasebe farkındalığı arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Elazığ ilinde bulunan SMMO'ya bağlı muhasebe meslek mensuplarına yönelik yapılan anket çalışması ışığında veriler incelendiğinde;

- "Muhasebe meslek mensuplarının adli muhasebeciliğe ilişkin farkındalığı cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermektedir" hipotezi kabul edilmiştir. Kadın muhasebe meslek mensuplarının farkındalık ortalamaları erkek muhasebe meslek mensuplarına göre daha yüksektir. Kadın muhasebe meslek mensuplarının, meslek hakkında daha fazla araştırma yapması ve günceli takip etmesi olarak açıklanabilir. Bu durum avantaj ve dezavantajı içerisinde barındıran bir kabul olduğu sonucu şeklinde yorumlanabilir.
- "Muhasebe meslek mensuplarının adli muhasebeciliğe ilişkin farkındalığı yaş değişkenine göre farklılık göstermektedir" hipotezi kabul edilmiştir. Belirli yaş aralığında (31-36) olması genelleme yapılabilecek bir sonuç olmadığı kanaati uyandırır da bu dönemde mezun olan müşavirlerin yeterlilik sınav konuları içerisinde olmasından dolayı bilgi sahibi olabileceği tahmin edilmektedir.
- "Muhasebe meslek mensuplarının adli muhasebeciliğe ilişkin farkındalığı eğitim seviyesi değişkenine göre farklılık göstermektedir" hipotezi kabul edilmiştir. Katılım eğitim seviyesinin

artıkça özellikle lisansüstü eğitimler de daha fazla farkındalığın oluşması verilen eğitimle farkındalık düzeyinin doğru orantılı bir şekilde arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

- “Muhasebe meslek mensuplarının adli muhasebeciliğe ilişkin farkındalığı bilirkişilik değişkenine göre farklılık göstermektedir” hipotezi kabul edilmiştir. Bilirkişilik yapan meslek mensuplarının, bilirkişilik yapmayanlara göre farkındalık düzeylerinin yüksek oluşu, adli muhasebe ile bilirkişiliğin birbirinden farklı olmasına karşın ilişkili kavramlar olması nedeni ile ve görev bilincinin farkındalığa etki etmesinden kaynaklı olabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Son olarak çalışmanın kısıtları dikkate alınarak benzer araştırmaların daha geniş bir örneklem kitlesine hitap ederek yapılması ve farklı illerde araştırılarak karşılaştırmalarının yapılması önerilebilir. Ülkemizde yasal düzenlemeler yerine getirilmeli ve adli muhasebecilik ayrı bir kavram olarak tanımlanmalıdır. Mahkemelerde ayrı başvuru veya ilgili konulara bakan hakimin adli muhasebeciye konuyu vermesi, mali sorunların minimum hata ve kısa zamanda çözüme kavuşması açısından gerekli bir hale gelmiştir. Adli muhasebe kavramı, adli muhasebecilik özellikle muhasebe, işletme, iktisat ve ekonomi ile ilişkili bütün bölümlerde lisans düzeyinde okutulmalı ve adli muhasebecilik ayrı bir anabilim olması gerektiği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akal, C. (2014). *Adli Muhasebe ve Adli Muhasebecilik Mesleğinin Ne Olduğu, Denetim Sektöründe Farkındalığı Ve Geliştirilmesine Yönelik Öneriler Üzerine Bir Değerlendirme*, İstanbul Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Aksu, İ., Uğur, A. ve Çukacı, Y.C. (2008). Adli Muhasebe ve Adli Muhasebecilik Mesleğinin Bir Kolu Olarak Bilirkişilik, *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(9), 63-71.
- Al Abbadi, H. M., Alrawashdeh, B., Dabaghia, M. N. ve Darwazeh, R. N. (2021). The Role Of Courts And Universities In Activating The Forensic Accounting To Discover Financial Fraud, *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*, 25(2), 1-9.
- AL-Zboun, M. S. O. (2021). The Impact of Implementing Forensic Accounting in Reducing Financial Fraud in Public Financial Management Sector in Jordan, *Solid State Technology*, 64(2), 1682-1698.
- Bekçioğlu, S., Coşkun, A. ve Gümüş, U. (2013). İşletmelerde Hile ve Yolsuzlukların Önlenmesinde Farklı Bir Yaklaşım: Adli Muhasebe, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (59), 1-16.
- Bhasin, M. (2007). Forensic accounting: A new paradigm for niche consulting, *The Chartered Accountant, Country*, 1000-1010.
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Çakinberk, A. ve Demirel, E.T. (2010). Örgütsel Bağlılığın Belirleyicisi Olarak Liderlik: Sağlık Çalışanları Örneği, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (24), 103-119.
- Çayır, E. ve Akın, O. (2018). Adli Muhasebe Kapsamında Yönetim Hileleri, Burdur ve Isparta İlleri Adli Vaka Analizleri, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Buca İşletme Fakültesi Dergisi*, 1(1), 71-89.
- Demir, Ö. ve Narlıkaya, Z. (2020). Covid-19 Salgını Sürecinde Muhasebe ve Finans Derslerini Alan Öğrencilerin Uzaktan Eğitime İlişkin Tutumlarının Araştırılması, *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(60), 2894-2904.
- Demir, Ö. ve Sezgin, E.E. (2020). Kadın Girişimciliği ve Karşılaştıkları Sorunlar: Elazığ, Türkiye’den Yerel Bir Bulgu, *İnönü University International Journal of Social Sciences*, (INIJOSS), 9(1), 236-254.
- Dhar, P. ve Sarkar, A. (2010). Forensic accounting: An accountant’s vision, *Vidyasagar University Journal of Commerce*, 15(3), 93-104.
- Efiong, E. J. (2012). Forensic accounting education: An exploration of level of awareness in developing economies-Nigeria as a case study, *International Journal of business and management*, 7(4), 26-34.

- Elitaş, B. (2012). Seçilmiş Örneklerle Adli Muhasebe Eğitimi ve Türkiye İçin Bir Değerlendirme, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (55) , 153-172.
- George, D. ve Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference*, 17.0 update (10a ed.) Boston: Pearson.
- Hayran, O. (2012). *Sağlık Bilimlerinde Araştırma ve İstatistik Yöntemler*, İstanbul: Nobel Tıp
- Honigsberg, C. (2020). Forensic Accounting, *Annual Review of Law and Social Science*, (16), 147-164.
- Karagöz, Y. (2019). *SPSS-AMOS-META Uygulamalı İstatistiksel Analizler (2. Baskı)*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karahan, Ü. M. (2020). Adli Muhasebecilik Mesleğinin Bilinirliği: Avukatlar Üzerine Bir Araştırma, *Mali Çözüm Dergisi/Financial Analysis*, 30(159). 155-178.
- Kılıç, S. (2016). Cronbachs Alpha Reliability Coefficient, *Journal of Mood Disorders*, 6(1), 47-48.
- Kılıçbey, E. (2017). *Muhasebe Meslek Mensuplarının Adli Muhasebeciliğe Yönelik Algılarının Farklı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi: Kars Ardahan ve Iğdır Örneği*, Kafkas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. Kars. Kitabevleri.
- Kramer, B., Seda, M. ve Bobashev, G. (2017). Current opinions on forensic accounting education, *Accounting Research Journal*, 30(3), 249-264.
- Modugu, K. P.ve Anyaduba, J. O. (2013). Forensic accounting and financial fraud in Nigeria: An empirical approach, *International Journal of Business and Social Science*, 4(7), 281-289.
- Osunwale, O. O. (2020). Forensic Accounting and Fraud Mitigation in the Manufacturing Industry in Nigeri, *International Journal on Integrated Education*, 3(12), 22-29.
- Owojori, A. A. ve Asaolu, T. O. (2009). The role of forensic accounting in solving the vexed problem of corporate world, *European journal of scientific research*, 29(2), 183-187.
- Özer, C. (2019). *Adli Muhasebecilik Mesleği ve Kayseri'deki Meslek Mensuplarının Adli Muhasebecilik Algısı Üzerine Bir Araştırma*, Kayseri Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Muhasebe ve Finans Yönetimi Anabilim Dalı, Muhasebe ve Finans Yönetimi Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri.
- Özkan, A. (2021). *Adli Muhasebe Eğitimine İlişkin Bir Araştırma*, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muhasebe ve Finansal Yönetim Anabilim Dalı, Uluslararası Finansal Raporlama ve Denetim Yüksek Lisans Programı, Ankara.
- Özmen, T. (2017). *Sayıştay Denetiminde Adli Muhasebe ve Sayıştay Denetçilerinin Adli Muhasebe Algısı*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı Muhasebe Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Pazarçeviren, S. (2005). Adli Muhasebecilik Mesleği, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 1(2), 1-19.
- Pehlivan, A. ve Dursun, A. (2012). Türkiye'de Adli Muhasebe Eğitimine Yönelik Bir Araştırma, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 26(2), 129-141.
- Saxena, R. K. and Kumar, B. (2021). Forensic Accounting: A Legal ICAI Approach to Investigate Scams And Fraud Cases In India, *Lloyd Business Review*. 1(1), 1-18.
- Sert, B. (2019). *Muhasebe ve Hukuk Meslek Mensuplarının Adli Muhasebe İhtiyacına Yönelik Değerlendirmeleri; Sakarya İli Örneği*, Sakarya Üniversitesi İşletme Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.
- Sezgin, E.E. ve Düşükcan, M. (2020). Hemşirelerin Öz Yeterlik İnanç Düzeylerinin Performansları Üzerindeki Etkisi: Elazığ İli Örneği, *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(3), 1689-1702.
- Tabachnick, G. B. ve Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics (6th ed.)*, London: Pearson.
- Toraman, C., Abdioğlu, H. ve İşgüden, B. (2009). Aklama Suçunun Önlenmesine Yönelik Çabalar: Adli Muhasebecilik Mesleği ve Uygulamaları, *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(1), 17-55.

EXTENDED ABSTRACT

INTRODUCTION

Forensic Accounting is the business of identifying, recording, organizing, extracting, classifying, reporting and verifying historical financial data or other computational transactions to settle current or future litigation". In other words, forensic accounting; which requires knowledge and ability in areas such as accounting, auditing, law, numerical methods, finance, information technologies; It is a discipline that includes collecting, analyzing and evaluating information and documents that can be used as evidence in the forensic field. In our country, the field of forensic accounting is a very old concept and is carried out in the form of integration of accounting and law branches. Forensic accounting is an important concept that requires both legal and professional knowledge and is widely used in the world.

This study aims to determine the forensic accounting awareness levels of professional accountants operating in the province of Elazığ.

METHODOLOGY

This study aims to determine the perceptions of professional accountants regarding forensic accounting in terms of different variables. For this purpose, a field study was carried out on 260 professionals affiliated to the Chamber of Certified Public Accountants operating in the province of Elazığ. The sample of the study consisted of 155 profession members who were randomly selected to represent the universe. The research data collected by the questionnaire technique were analyzed through statistical package programs. The survey form was uploaded to Google surveys and the link address was sent to the e-mails of all members of the profession registered in the Chamber of Certified Public Accountants of Elazığ. The survey consists of two parts. In the first part, there were 7 questions in order to determine the demographic characteristics of the members of the profession. In the second part of the questionnaire, a scale consisting of 35 items was included in order to determine the awareness of professional accountants operating about forensic accounting.

Parametric test methods were used for the analysis of the data. For data analysis; descriptive statistics, validity and reliability analysis, t-test and One-way analysis of variance methods were preferred. Moreover, the validity and reliability analyses of the scales were actualized before hypothesis testing with the usage of IBM SPSS Statistics 22 Programme. The Cronbach Alpha (α) method was preferred for the measurement reliability of the scales. The evaluation criteria used in the evaluation of Cronbach's Alpha Coefficient are as follows (Kılıç, 2016: 48):

- ❖ $0,00 \leq \alpha < 0,40$ scale is not reliable.
- ❖ $0,41 \leq \alpha < 0,60$ scale has low reliability.
- ❖ $0,61 \leq \alpha < 0,80$ scale has medium reliability.
- ❖ $0,81 \leq \alpha < 1,00$ scale has high reliability

In this study, 'professional awareness of forensic accounting' developed by Kılıçbey (2017) was used. The research hypotheses formed in line with the purpose of the research are as follows:

H₁: The awareness of professional accountants about forensic accounting differs according to the gender variable.

H₂: The awareness of professional accountants about forensic accounting differs according to the variable.

H₃: The awareness of professional accountants about forensic accounting differs according to the education level variable.

H₄: The awareness of professional accountants regarding forensic accounting differs according to the professional seniority variable.

H₅: The awareness of professional accountants regarding forensic accounting differs according to the variable of the number of ledgers.

H₆: The awareness of professional accountants regarding forensic accounting differs according to the monthly income variable.

H₇: The awareness of professional accountants regarding forensic accounting differs according to the expert witness variable.

FINDINGS (RESULTS)

As a result of the analyzes made, the total score average of the awareness of the professionals about forensic accounting is 3.87 ± 0.78 . From the Examined Expressions;

➤ The use of financial institutions as a tool in money laundering and financial terrorism in order to prevent financial crimes, which has the highest average, has revealed the necessity of forensic accounting profession in our country. ($4,52 \pm 0,58$)

➤ The lowest average is as follows: "The widespread use of technology in accounting, as in all areas, makes it difficult to detect and control corruption in the electronic environmental. ($3.35 \pm 1,15$)

In general, it is seen that the awareness of the professional accountants about forensic accounting is at a medium and high level. In line with this result, it can be said that the awareness of professional accountants operating in Elazığ about forensic accounting is positive.

In addition, the distribution of professional accountants by variables such as gender, age, education level, professional seniority, number of books, monthly income and expertise was examined;

The awareness of professional accountants regarding forensic accounting differs according to the gender variable. ($p < 0,05$, H_1 accept). The awareness of professional accountants about forensic accounting differs according to the age variable. ($p < 0,05$, H_2 accept). The awareness of professional accountants about forensic accounting differs according to the education level variable. ($p < 0,05$, H_3 accept). The awareness of professional accountants about forensic accounting differs according to the expert witness variable. ($p < 0,05$, H_7 accept).

Apart from this, it has been determined that there is no difference according to professional seniority variable, number of books variable, monthly income variable. Respectively (H_4 , H_5 , H_6) hypothesis rejected.

In the study, the Cronbach Alpha value of the perception scale regarding forensic accounting was calculated as ($\alpha = 0,901$). According to this result, it can be said that the awareness scale of forensic accounting has high reliability.

CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS

In this study, it is aimed to determine the awareness levels of professional accountants about forensic accounting and to determine whether there is a significant difference between the variable in question and the demographic characteristics of the professionals.. Considering the findings of the study, it was concluded that they differed significantly according to the variables of gender, age, education level and expertise.

Considering the limitations of the study, it can be suggested that similar studies should be conducted by appealing to a larger sample group and that comparisons should be made by researching in different provinces. Legal regulations should be fulfilled in our country and forensic accounting should be defined as a separate concept. It has become necessary for the judge, who deals with the separate applications in the courts or the related issues, to give the matter to the forensic accountant, in order to solve the financial problems with minimum error and in a short time. The concept of forensic accounting, especially accounting, business, economics and economic relative, should be taught at the undergraduate level in all departments and it is thought that forensic accountant should be a separate department.